

The background of the cover is a misty, snowy winter landscape. In the foreground, a person is sitting in the snow, their form slightly blurred. The middle ground features several bare trees, with one large tree in the center. The sky is a pale, overcast blue-grey. The overall mood is cold and desolate.

EDITH WHARTON
ETHAN FROME

Traducció de Xavier Pàmies

L'AVENÇ

ETHAN FROME

L'AVENÇ,

Edith Wharton

ETHAN FROME

Traducció de Xavier Pàmies

L'AVENÇ
Barcelona
2021

Títol original: *Ethan Frome* (1911). La primera edició d'aquesta traducció catalana va ser publicada l'any 2001 per Pagès editors i ha estat revisada pel traductor mateix.

Barcelona, abril de 2021
© de la traducció, Xavier Pàmies, 2021.
© d'aquesta edició, L'Avenç, S.L., 2021
Passeig de Sant Joan, 26, 2n 1a
08010 Barcelona
Telèfon: 93 245 79 21 Fax: 93 265 44 16
www.lavenc.cat
www.elsllibresdelavenc.cat
www.llegirencatala.cat

Es reserven tots els drets.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, amb excepció prevista per la llei. Adreçis a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics) si necessita reproduir algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 93 272 04 47).

L'Avenç forma part de l'Associació d'Editorials Independents Llegir en Català.

Disseny i composició: L'Avenç
Fotografia de la coberta: Terence Tucker/Flickr.

THEMA: FBC - 1KBB-US-NE - 3MPBF - 2ACBK
ISBN: 978-84-18680-04-5
Dipòsit legal: B. 4700-2021
Imprès a Gràfiques 92

NOTA INTRODUCTÒRIA DE L'AUTOR

Vaig assabentar-me dels fets, de mica en mica, de boca de diferents persones, i, com acostuma a passar en aquests casos, van explicar-me'ls de manera diferent cada vegada.

Si coneixeu Starkfield, a l'estat de Massachusetts, segur que coneixeu l'edifici de correus. I, si coneixeu l'edifici de correus, segur que alguna vegada heu vist l'Ethan Frome arribant-hi, deixant caure les regnes sobre el llom enfonsat del seu cavall bai i travessant amb caminar ranc el paviment de toves en direcció a la blanca columnata; i segur que heu demanat qui era.

Va ser allà on, fa ja uns quants anys, vaig veure'l per primera vegada; i la seva presència em va tallar l'alè. En aquell temps continuava tenint el físic més imponent de tot Starkfield, tot i no ser ni una ombra del que havia estat. El que el singularitzava no era la seva gran estatura, perquè la «gent del país» es distingia fàcilment de la forastera, més rabassuda, per la seva esveltesa esprimatxada; era l'aire de vitalitat innata que tenia, a desgrat de la coixesa que frenava cada un dels seus passos com l'estrebada d'una cadena. A l'expressió hi tenia alguna cosa de distant i inaccessible, i anava tan encarcerat i tenia uns cabells tan blancs que em va sorprendre saber que només tenia cinquanta-dos anys. Això m'ho va reportar en Harmon Gow, que havia conduït la diligència entre Bettsbridge i Starkfield abans

que arribés el ferrocarril i coneixia la crònica de totes les famílies de l'itinerari que cobria.

—Està així des del dia que va tenir l'accident; i d'això farà vint-i-quatre anys aquest febrer que ve —va recalcar en Harmon Gow entre pauses rememoratives.

L'«accident» era (com vaig saber a través d'aquest mateix informant) el que, a part de senyalar-li el front amb una cicatriu vermella que l'hi travessava de banda a banda, li havia escurçat i deformat el costat dret fins al punt que recórrer la curta distància que separava la seva calessa de la finestreta de correus li exigia un esforç patent. S'hi arribava des de casa seva cada dia pels volts de les dotze, i com que aquella era també l'hora que jo hi passava a recollir la meva correspondència, sovint l'avançava sota el porxo o estàvem de costat mentre esperàvem un senyal de la mà que des de darrere la reixa lliurava les cartes. Vaig adonar-me que, tot i anar-hi amb tanta puntualitat, normalment només li arribava un exemplar del *Betts-bridge Eagle*, que es ficava en una de les seves grans butxaques sense ni donar-hi un cop d'ull. De tant en tant, però, l'empleat de correus li lliurava algun sobre dirigit a la senyora Zenobia (o Zeena) Frome, que acostumava a exhibir, a l'angle superior esquerre, l'adreça d'alguna empresa farmacèutica amb el nom de l'específic. El meu company d'espera també es ficava aquest correu a la butxaca sense ni mirar-se'l, com si ja hi estigués tan acostumat que no el sobtava ni per la quantitat ni per la varietat, i tot seguit se n'anava saludant l'empleat de correus amb un moviment de cap.

A Starkfield tothom el coneixia i li adreçava una salutació concorde a la solemnitat del seu semblant; però tothom respectava la seva taciturnitat, i eren comptades les vegades que algun home gran del país el deturava per enraonar-hi. Quan això passava ell escoltava en silenci, amb els ulls blaus clavats a la cara del seu interlocutor, i responia en veu tan baixa que no vaig arribar a sentir mai el que deia; en acabat s'enfilava

treballosament a la calessa, agafava les regnes amb la mà esquerra i s'allunyava lentament cap a casa seva.

—¿Va ser un accident greu, doncs? —vaig demanar a en Harmon Gow, mentre contemplava com l'Ethan Frome s'allunyava i pensava amb quant d'aplom devia haver portat aquella testa afilada i morena, de cabells rossos, sobre el seu cos corpulent abans que les espatlles se li deslloriguessin.

—Terrible —va corroborar el meu informant—. Qualsevol altre s'hi hauria quedat. Però els Frome són soferts. Segur que l'Ethan arriba als cent.

—Què diu, ara! —vaig exclamar. En aquell moment l'Ethan Frome s'acabava d'enfilat al seient i s'havia inclinat enrere per comprovar que la caixa de fusta (també amb l'etiqueta del farmacèutic enganxada) que havia deixat al darrere de la calessa estava ben posada, i a la cara li vaig veure l'expressió que devia fer quan es pensava que no tenia ningú a la vora.— ¿Aquest home ha d'arribar als cent? Però si ara ja sembla una ànima en pena!

En Harmon Gow va treure una rajola de tabac de la butxaca, en va partir un bocí i se'l va entatxonar dintre la galta.

—Això és perquè ha passat masses hiverns a Starkfield. Els més llestos se'n van.

—¿I ell per què no se'n va anar?

—Algú s'havia de quedar a cuidar la família. L'únic que ho podia fer era l'Ethan. Primer, el pare; després, la mare; després, la dona.

—I després, l'accident.

En Harmon Gow va somriure sardònicament.

—Això mateix. Llavors sí que es va haver de quedar.

—És clar. I des de llavors ¿l'han hagut de cuidar a ell?

En Harmon Gow es va passar el tabac a l'altra galta amb aire pensatiu.

—Què li diré; em sembla que l'Ethan ha hagut de cuidar-se'n de tot sempre.

Encara que en Harmon Gow va reportar-me els fets fins allà on li permetien la seva capacitat mental i de discerniment, en el que em va explicar hi havia llacunes evidents, i em va fer tot l'efecte que l'essència d'aquell cas es trobava precisament en aquelles llacunes. Però va haver-hi una frase que em va quedar gravada al pensament i que em va servir de nucli al voltant del qual vaig anar aplegant totes les meves inferències posteriors: «Això és perquè ha passat masses hiverns a Starkfield.»

Abans d'acabar-hi la meva estada ja sabia per experiència el que aquest comentari significava. I això que hi havia arribat a l'època decadent del ferrocarril, la bicicleta i les postes, quan la comunicació era fàcil entre els dispersos veïnats de muntanya, i els pobles grans de les valls, com Bettsbridge o Shadd's Falls, tenien biblioteca, teatre i algun centre cívic on el jovent de muntanya baixava per esbargir-se. Però quan l'hivern es va abatre sobre Starkfield, i el poble va quedar colgat sota una capa de neu perpètuament renovada per aquells cels opalins, vaig començar a imaginar-me com devia haver estat la vida (o més aviat la seva negació) durant el principi de l'edat adulta de l'Ethan Frome.

Els meus caps m'hi havien enviat per una feina relacionada amb la gran central elèctrica de Corbury Junction, i una prolongada vaga de fusters ho havia endarrerit tot tant que vaig haver d'enterrar-me a Starkfield (el lloc habitat més pròxim) gairebé tot l'hivern. D'entrada em vaig desesperar, però més tard, sota l'efecte hipnòtic de la rutina, progressivament vaig anar trobant un lúgubre encant a aquella vida. Al començament de la meva estada m'havia sobtat el contrast que hi havia entre la vitalitat del clima i l'apatia de la població. Cada dia, un cop van haver passat les nevades de desembre, un cel d'un blau rutilant abocava un de vessall de claror i d'aire sobre la blancor del paisatge, que l'hi tornava amb un esclat encara més intens. Hauries dit que aquell ambient havia de vivificar tant les emocions com la sang; però semblava que l'únic canvi

que produís fos alentir encara més el pols emperesit de la vida a Starkfield. Quan hi vaig haver passat una mica més de temps, i vaig veure que aquest interval de transparència diàfana venia seguit de llargs períodes freds sense sol; quan les tempestes de febrer van haver parat les seves blanques tendes al voltant del poble recollit i la feréstega cavalleria de les ventades de març hi va haver arremès fent-los costat, vaig començar a entendre per què Starkfield sortia d'aquell seu setge de sis mesos com una guarnició famolenta que capitulava sense condicions. Vint anys enrere els mitjans per resistir devien haver estat molt més escassos, i l'enemic devia haver tingut sota el seu domini gairebé totes les vies d'accés entre els pobles assetjats; i, tenint tots aquests fets en compte, vaig copsar la força sinistra de la frase d'en Harmon Gow: «Els més llestos se'n van.» Però, sent així, ¿quina conjuminació d'obstacles devia haver impedit la partida d'un individu com l'Ethan Frome?

Durant la meva estada a Starkfield em vaig hostatjar a casa d'una dona viuda de mitja edat que col·loquialment tothom anomenava «senyora de Ned Hale». El pare de la senyora Hale havia estat el jutge del poble de la generació anterior, i la «casa del jutge Varnum», que era on la meva dispesera vivia encara amb la mare, era la mansió més notable de tot el poble. Quedava en un extrem del carrer principal, i tant les finestres de bastidor com el pòrtic clàssic, al qual s'accedia per un caminal empedrat que passava entre pins avets, miraven al campanar blanc i esvelt de l'església congregacionalista. Era patent que la fortuna dels Varnum havia anat a mal borràs, però les dues dones feien tot el que podien per conservar un mínim de dignitat; i la senyora Hale, en concret, posseïa una mena de refinament lànguid que no estava del tot en discordança amb la seva casa antiga de tons esblaimats.

A la «saleta», amb el mobiliari de caoba entapissat amb pèl de cavall negre dèbilment il·luminat per un refistolat llum de taula de petroli, cada vespre escoltava una versió diferent i

lleugerament matisada de la crònica de Starkfield. No era que la senyora de Ned Hale sentís o afectés cap mena de superioritat social respecte a l'altra gent; era tan sols que el do d'una sensibilitat més refinada i una mica més d'instrucció havien establert prou distància entre ella i els seus conveïns perquè els pogués jutjar amb imparcialitat. Era una facultat que no es resistia a exercir, i jo comptava obtenir a través seu els detalls que em faltaven per completar el cas de l'Ethan Frome, o si més no alguna pista sobre la seva persona que m'ajudés a fer encaixar els detalls que ja coneixia. El cap d'aquella dona era una mina d'anècdotes anodines, i qualsevol pregunta que se li fes sobre les seves coneixences t'aportava un bé de Déu d'informació; pel que fa a l'Ethan Frome, però, se'm va mostrar inesperadament reticent. En aquella reserva no hi havia cap rastre de desaprovació; simplement vaig trobar que demostrava una resistència invencible a parlar tant d'ell com de les seves activitats, i va semblar que la màxima concessió que la seva aflicció podia fer a la meva curiositat fos un «Sí, els coneixia a tots dos; va ser esgarriós...» en veu baixa.

La mudança del seu capteniment era tan marcada, i ocultava un misteri tan carregat de tristor, que, tot i la possible indecadesa, vaig plantejar novament el cas a en Harmon Gow, el meu oracle local; però pels meus afanys tan sols vaig rebre un gruny indefinit.

—La Ruth Varnum sempre ha estat molt espantadissa; i, ben mirat, va ser la primera persona que els va veure després que els recollissin. Va passar una mica més avall de casa el jutge Varnum, al primer revolt de la carretera de Corbury, quan devia fer poc que la Ruth s'havia promès amb en Ned Hale. Eren tots amics, i deu venir-li a repèl parlar-ne. La vida ja l'ha fet patir prou.

A tots els habitants de Starkfield, com passa en altres poblacions més importants, la vida els havia fet patir prou perquè ara els preocupessin gaire els patiments dels seus conveïns;

i, encara que tots ells reconeixien que els de l'Ethan Frome havien ultrapassat la mesura, no n'hi va haver cap que em proporcionés una explicació sobre aquella expressió que tenia a la cara, respecte a la qual jo continuava pensant que no l'hi podien haver dibuixat ni la fretura ni cap sofriment físic. Tot i això, m'hauria acabat acontentant amb reconstruir el cas a partir de totes aquestes al·lusions si no hagués estat per la provocació del silenci de la senyora Hale, i (una mica més endavant) per la meva relació inesperada amb el protagonista.

Quan vaig arribar a Starkfield, en Denis Eady, l'acabat adroguer irlandès del poble, que era el propietari del que es podrien anomenar les cavallerisses de lloguer de Starkfield, va brindar-se a portar-me diàriament a Corbury Flats, on havia d'agafar el tren fins a Corbury Junction. Però al pic de l'hivern els cavalls d'en Denis Eady es van posar malalts d'una epidèmia local. La malaltia es va escampar a altres estables de Starkfield, i durant un parell de dies em va ser impossible trobar cap mitjà de transport. Aleshores en Harmon Gow em va comentar que el cavall de l'Ethan Frome encara aguantava i que potser el seu amo accediria a portar-m'hi.

Aquell suggeriment em va fer fer uns ulls com unes taronges.

—¿L'Ethan Frome? Però si no hi he parlat mai! ¿Per què ara m'hauria de fer cap favor?

La resposta d'en Harmon Gow encara em va sobtar més.

—De favor no sé si n'hi farà cap; el que sí que sé és que no li sabria greu fer-se un sobresou.

Ja m'havien dit que l'Ethan Frome era pobre, i que la serra-dora i les àrides terres de la finca amb prou feines li donaven per passar l'hivern; però no m'havia imaginat que passés la necessitat que les paraules d'en Harmon Gow insinuaven, i vaig exterioritzar la meva sorpresa.

—La veritat és que les coses no li han anat precisament bé —va dir en Harmon Gow—. Quan una persona s'ha estat quieta com un estaquirot durant vint anys o més, veient-ho tot

per fer, es va corsecant i perd l'esma. Els Frome sempre han tingut la casa escurada com un cassó de llet quan el gat ja l'ha llepat; i ja sap vostè el que dona, avui dia, un d'aquests molins d'aigua vells. Quan l'Ethan encara hi podia posar el coll de sol a sol, més o menys en treia per anar vivint; però els pares se l'hi emportaven quasi tot ja llavors, o sigui que ara no entenc com s'ho fa. Primer el seu pare va rebre una coça, mentre feia palla, i va perdre el seny, i va començar a repartir diners com qui cita la Bíblia fins al dia que es va morir. Aleshores es va trastocar la seva mare, que es va passar anys fent la viu-viu desvalguda com una criatura; i la seva dona, la Zeena, sempre ha estat la màxima autoritat en medicaments de tot el comtat. Malalties i mals: d'això l'Ethan n'ha tingut sempre l'escudella plena, des del moment que es va asseure a taula.

L'endemà al matí, quan vaig mirar a fora, el primer que vaig veure va ser el llom enfonsat del cavall bai entre els pins avets de casa del jutge Varnum. L'Ethan Frome va apartar la seva pell d'os esmolada, i em va fer lloc al seu costat al trineu. A partir d'aquell dia, durant una setmana, em va portar cada dia al matí fins a Corbury Flats, i a la tarda em venia a esperar una altra vegada i em tornava a Starkfield travessant la nit gèlida. Tant d'anada com de tornada hi havia encara no tres milles, però el vell cavall bai tenia un pas cançoner, i, fins i tot quan la neu per on lliscaven els patins era dura, hi trigàvem gairebé una hora. L'Ethan Frome guiava el trineu en silenci, agafant fluix les regnes amb la mà esquerra, amb el seu perfil moreno i clivellat, sota la gorra encasquetada, retallat contra els bancs de neu com la imatge de bronze d'un heroi. No girava mai la cara cap a mi, i no em responia, si no era amb monosíl·labs, les preguntes que li feia o els acudits innocents que deixava anar. Semblava un element més del melancòlic paisatge silenciós, una encarnació d'aquella pena glaçada, com si tot allò que pogués posseir de càlid i sensible ho tingués lligat de peus i mans dintre seu. Però aquell seu silenci no tenia res d'hostil; en tot

cas em va fer l'efecte que vivia en un entotsolament moral massa profund per accedir-hi de manera fortuïta, i em va semblar que la seva solitud no era només el resultat del seu fat personal, per molt tràgic que pogués ser, sinó que contenia, tal com en Harmon Gow havia insinuat, la intensa fredor acumulada de tants hiverns passats a Starkfield.

Només hi va haver un parell de vegades que la distància que ens separava es va reduir durant un instant; i les impressions que em va provocar van excitar-me el desig de saber-ne més coses. Una vegada vaig fer referència a unes obres públiques on havia treballat l'any anterior a Florida, i al contrast que hi havia entre el paisatge hivernal que ens envoltava i aquell on havia estat l'any anterior; i em va sorprendre sentir que l'Ethan Frome deia inesperadament:

—I tant; vaig ser-hi una vegada, i molt temps més tard encara me'n venien imatges al cap en ple hivern. Però des d'aleshores ha nevat molt.

No va dir res més, i vaig haver d'imaginar-me'n la resta per la inflexió que li va fer la veu i la manera sobtada com va tornar a recloure's en el seu silenci.

Un altre dia, a l'hora d'agafar el tren als Flats, vaig descuidar-me un volum de divulgació científica (que em sembla que tractava d'alguns descobriments recents en el camp de la bioquímica) que havia agafat per llegir durant el trajecte. No hi vaig pensar més fins que no vaig tornar a pujar al trineu a la tarda i vaig veure que l'Ethan Frome tenia el llibre a la mà.

—L'he vist quan ja se n'havia anat —va dir.

Vaig ficar-me el llibre a la butxaca i vam tornar a caure en el nostre silenci habitual; però quan ens començàvem a enfilem pel llarg coster que anava de Corbury Flats fins al coll de Starkfield em vaig adonar, a la claror del crepuscle, que havia girat la cara cap a mi.

—En aquest llibre hi ha coses que no en tenia ni idea —em va dir.

No vaig estranyar-me tant del que va dir com del singular to dolgut que li va agafar la veu. Era patent que havia quedat sorprès i lleugerament humiliat per la seva ignorància.

—¿L'interessen, aquests temes? —li vaig demanar.

—M'havien interessat.

—En aquest llibre hi surten unes quantes coses molt noves: recentment hi ha hagut grans avenços, en aquest camp d'investigació. —Vaig estar un instant esperant una resposta que no es va produir; i tot seguit vaig dir:— Si té ganes de mirar-se'l, l'hi deixaré amb molt de gust.

Ell va vacil·lar, i em va fer tot l'efecte que estigués a punt de cedir a un moviment sobtat d'apatia; però tot seguit va respondre'm secament:

—Gràcies; sí que me'l miraré.

Vaig acariciar l'esperança que aquest incident promogués una relació més franca entre nosaltres. L'Ethan Frome era una persona tan senzilla i planera que no vaig dubtar ni un moment que aquella curiositat que havia manifestat pel llibre naixia d'un interès sincer pel tema de què tractava. Aquella mena de gustos i coneixements en una persona de la seva condició feien encara més colpidor el contrast entre la seva situació real i les seves aspiracions íntimes, i vaig fer-me la il·lusió que la possibilitat d'exterioritzar aquestes aspiracions li desclouria per fi els llavis. Però hi havia alguna cosa en el seu passat, o en la manera en què vivia el present, que aparentment l'havia tancat massa en si mateix perquè el primer estímul fortuït el fes revenir. La següent vegada que ens vam trobar no va fer cap al·lusió al llibre, i va semblar que la nostra relació tornava a quedar condemnada a seguir sent tan limitada i poc corresposta com si no ell no hagués trencat en cap moment la seva reserva.

Un matí, quan feia cosa d'una setmana que l'Ethan Frome em portava fins als Flats, vaig mirar fora per la finestra de la meva habitació i vaig veure que queia una gran nevada. Els

blancs nevassos que s'havien acumulat contra la tanca del jardí i al llarg de la paret de l'església indicaven que la tempesta es devia haver prolongat durant tota la nit, i que fora poblat l'acumulació de neu devia ser molt gran. Vaig imaginar-me que el tren que havia d'agafar aniria tard; però a la tarda havia de passar-me un parell d'hores a la central elèctrica, i vaig decidir, si l'Ethan Frome compareixia, arribar-me als Flats i esperar-m'hi fins que vingués el tren. No sé per quina raó m'ho vaig plantejar com una mera possibilitat, però, perquè en cap moment vaig dubtar que l'Ethan Frome es presentaria. No era una persona de les que renunciï al seu propòsit a causa de cap inclemència del temps; i, a l'hora marcada, el seu trineu va aparèixer lliscant per la neu com si entrés en escena des de darrere d'un atapeïment de vels de gassa.

El començava a conèixer massa bé per manifestar-li ni admiració ni gratitud pel fet que hagués complert el seu compromís; però no em vaig poder estar de fer una exclamació de sorpresa quan vaig veure que dirigia el cavall en sentit contrari a la carretera de Corbury.

—La via està bloquejada per un tren de mercaderies que ha quedat encallat en un banc de neu abans dels Flats —em va explicar, mentre ens endinsàvem a trot curt en aquella blancor glacial.

—Però... ¿I on em porta, ara, doncs?

—Directe a Corbury Junction, fent dreuera —em va respondre, assenyalant-me el turó on hi havia l'escola amb el fuet.

—¿A Corbury Junction amb aquesta tempesta? Però si hi ha ben bé deu milles!

—Anant amb calma, aquest cavall hi arriba. ¿Oi que ha dit que hi havia de ser a la tarda per feina? Ja em cuidaré jo que hi sigui.

Ho va dir amb tanta flema, que l'única cosa que li vaig saber respondre va ser:

—Em farà un gran favor.

—Pot comptar —va replicar ell.

Més enllà de l'escola el camí es bifurcava, i vam agafar el corriol que baixava cap a l'esquerra, entre branques d'avet vinclades cap a la banda del tronc a causa del pes de la neu. Era un camí que havia fet sovint el diumenge, i sabia que la teulada aïllada que es distingia entre el brancatge nu gairebé al capdavall del coster era el de la serradora de l'Ethan Frome. Tenia un aire abandonat, amb la roda immòbil sobre una aigua fosca amb esquitxos d'escuma groguenca i el seu conjunt de coberts aclofats sota la seva càrrega blanca. Quan hi vam passar pel costat, l'Ethan Frome ni tan sols va girar el cap, i ens vam començar a enfilar encara en silenci pel següent desnivell. Cosa d'una milla més enllà, seguint un camí per on jo ja no havia passat mai, vam anar a sortir a un camp de pomeres torturades que feien la viu-viu en un vessant de muntanya entre afloraments de pissarra que sobresortien de la neu com animals que traguessin el morro fora per respirar. Més enllà del pomerar hi havia un parell de camps, amb els termes colgats sota la neu; i dominant els camps, enfilada al vessant del fons, arraulida entre la blanca immensitat de la terra i la del cel, una d'aquestes solitàries cases de camp de Nova Anglaterra que fan encara més solitari el paisatge.

—Aquí és casa meva —va dir l'Ethan Frome, amb un moviment bruscat del colze del braç tolit; i l'angoixa i l'aclaparament que em va provocar aquella escena em van deixar sense saber què respondre. Havia parat de nevar, i una ullada de sol esblaimat va mostrar la casa en tota la seva desoladora lletjor. L'esquelet fosc d'una planta enfiladissa de fulla caduca voleïava al porxo, i les parets primes de fusta, amb la seva mà escrostonada de pintura, semblaven tremolar batudes pel vent que s'havia entaulat així que havia deixat de caure neu.

—En vida del meu pare la casa era més gran: fa un quant temps vaig haver de treure la ela —va continuar dient l'Ethan

Frome, refrenant amb una estrebada de la regna esquerra la intenció palpable del cavall de girar i travessar la portalera esbalandrada.

Aleshores em vaig adonar que l'aire estranyament rònc i atrotinat de la casa es devia en part a l'absència del que a Nova Anglaterra es coneix com «la ela»: un pavelló de teulada ampla construït normalment fent angle recte, que s'utilitza com a magatzem i taller i uneix el cos de la casa a la llenyera i l'estable. Sigui pel seu valor simbòlic, per la imatge que dona d'una vida lligada a la terra, d'accés a les fonts primordials de la calor i l'aliment, sigui únicament pel consolador pensament que és saber que durant el mal temps els ocupants de la casa podran anar a treballar de bon matí sense haver de sortir a la intempèrie, és un fet que la «ela» és tinguda com el centre, com l'autèntic fogar de les cases de camp de Nova Anglaterra. Potser va ser aquesta associació d'idees, que sovint m'havia vingut al cap durant les meves caminades pels afores de Starkfield, el que em va fer percebre un deix de tristesa en les paraules de l'Ethan Frome, i em va fer veure, en aquell habitatge mutilat, un reflex del seu cos tolit.

—Ara quedem una mica fora de camí —va afegir—; però, abans que fessin passar el tren pels Flats, per aquí hi havia força moviment. —Va arriar el cavall, que tornava a ronsejar, amb una altra estrebada; a continuació, com si la mera aparició de la casa m'hagués fet guanyar prou la seva confiança perquè abandonés totes les seves mostres de reserva, va continuar dient amb parsimònia:— Sempre he donat la major part de culpa de la malaltia de la meva mare a això. Quan ja estava tan malament del reuma que no es podia bellugar, s'asseia a fora i es quedava una bona estona mirant el camí; i un any que es van passar sis mesos arreglant la carretera de Bettsbridge després de les inundacions, i en Harmon Gow va haver de fer voltar la diligència per aquesta banda, es va revifar tant que quasi cada dia baixava fins a la portalera a veure'l passar. Però

des que hi ha tren que es pot dir que per aquí ja no ve ningú, i la meva mare no va acabar d'acceptar mai el que havia passat, i això la va anar corsecant fins que es va morir.

En el moment que agafàvem la carretera de Corbury es va tornar a posar a nevar, i la neu ens va ocultar la casa definitivament; i l'Ethan Frome, reclòs novament en el seu silenci, va tornar a interposar entre nosaltres el seu vel habitual de reticència. Aquesta vegada el vent no va amainar amb l'arribada de la neu, sinó que es va desfermar sota la forma d'un torb que de tant en tant, del cel estripat, arrencava ressols que es projectaven sobre un paisatge sumit en el caos. Però el cavall va acabar sent tan digne de confiança com l'Ethan Frome i la seva paraula, i vam travessar la feréstega blancor d'aquelles solituds fins a arribar a Corbury Junction.

A la tarda la tempesta va parar, i en la claror del cel de ponent els meus ulls inexperts van creure llegir-hi la promesa d'un vespre serè. Vaig enllestir la feina tan de pressa com vaig poder, i vam sortir cap a Starkfield amb moltes expectatives d'arribar-hi a sopar. Però al capvespre va tornar a ennuvolarse i es va fer fosc abans d'hora, i va posar-se a nevar fort i seguit sota un cel sense vent, cosa que va crear un flonjo entorbelliment de l'aire més perdedor encara que les ratxes i els remolins de neu del matí. Semblava que formés part de la foscor creixent, que fos la nit d'hivern mateixa que davallés sobre nosaltres capa a capa.

El dèbil feix de llum de la llanterna de l'Ethan Frome no es va trigar a perdre en aquest ambient boirós, on fins i tot el seu sentit de l'orientació, i l'instint del cavall per tornar a casa, van acabar resultant-nos inútils. Un parell o tres de vegades se'ns va aparèixer algun fantasmagòric accident del terreny que ens advertia que ens havíem extraviat, i que la boira tornava a engolir tot seguit; i, quan per fi vam retrobar el camí, el pobre cavall bai començava a donar senyals de defalliment. Va començar-me a recar haver acceptat l'ofertament de l'Ethan

Frome, i, després d'una mica d'estira-i-arronsa, el vaig convèncer perquè em deixés baixar del trineu per seguir a peu per la neu al costat del cavall. Així vam acabar fent una o dues milles més, i finalment vam arribar a un lloc on l'Ethan Frome, sotjant el que a mi no em semblava sinó la nit insondable, va dir:

—Allò d'allà baix és la porta de casa meva.

L'últim tros havia estat la part de camí més àrdua. El fred penetrant i la dificultat de la marxa m'havien fet perdre l'alè, i amb la mà vaig notar que el costat del cavall palpitava amb un tic-tac de rellotge.

—Escolti, senyor Frome —vaig començar a dir—; és absurd que continuï...

Però ell em va interrompre:

—I vostè també. Per avui ja en tenim prou tots.

Vaig interpretar que em convidava a passar la nit a casa seva, i, sense respondre-li, vaig travessar la portalera al seu costat i el vaig seguir fins a l'estable, on el vaig ajudar a desapparellar i abrigar el pobre cavall exhaust. En acabat va despenjar la llanterna del trineu, va tornar a sortir fora i, girant el cap, em va dir:

—Vingui.

Una mica enllà, més amunt d'on érem, es distingia un trèmul requadre de llum darrere la cortina de neu. Vaig encaminar-m'hi avançant treballosament darrere l'Ethan Frome, i, com que era tan fosc, vaig estar a punt de caure en un dels grans nevassos que hi havia al davant de la casa. L'Ethan Frome va obrir un camí a la neu amb les seves grans botes i va pujar amb compte els relliscosos esglaons del porxo; un cop dalt, va aixecar la llanterna, va localitzar la balda i va entrar a la casa davant meu. Vaig seguir-lo a les fosques per un passadís de sostre baix, al final del qual una escala semblant a les de vaixell es perdia en la foscor. A la nostra dreta, una ratlla de llum delimitava la porta de l'habitació que ens havia fet

arribar la seva claror a través de la nit; i, a l'altra banda de la porta, vaig sentir una veu monòtona i gemegosa de dona.

L'Ethan Frome va picar de peus sobre l'encerat esmolat per espolsar-se la neu de les botes, i va deixar la llanterna sobre una cadira plegable que constituïa tot el mobiliari del rebedor. Fet això va obrir la porta.

—Passi —va dir; i, així que ho va haver dit, aquella veu gemegosa va callar...

Va ser aquella nit que vaig descobrir l'enigma de l'Ethan Frome, i vaig començar a compondre aquesta versió del seu cas...

* * *

I

A tot el poble hi havia un gruix de tres pams de neu, i grans nevassos als racons més ventats. En un cel de plom, els pics de l'Ossa Major penjaven com caramells i els gèlids brasers d'Orió llampurnejaven. La lluna s'havia post, però feia una nit tan clara que les blanques façanes de les cases mig ocultes pels oms es veien grises al costat de la neu, les tasses dels arbustos hi feien taques fosques, i les finestres de la cripta emetien, fins molt enllà, feixos de llum groga a través de les desigualtats del terreny.

L'Ethan Frome, caminant pel carrer desert amb el seu pas àgil de persona jove, va deixar enrere el banc i la botiga nova d'obra vista d'en Michael Eady i la casa del jutge Varnum amb els seus dos pins avets negres de l'entrada. Davant per davant de la porta dels Varnum, on el camí baixava cap a la vall de Corbury, s'alçaven l'esvelt campanar blanc i el peristil estret de l'església. L'Ethan s'hi va encaminar. Les finestres de dalt dibuixaven una arcada negra al llarg de la paret lateral de l'edifici, però de les obertures inferiors, a la banda on el terreny s'inclinava abruptament cap al camí de Corbury, la llum projectava els seus rajos allargats i il·luminava moltes roderes recents al camí que portava a la porta de la cripta, i deixava veure, sota un cobert contigu, tota una renglera de trineus amb els cavalls ben emmantats.

Feia una nit de calma absoluta, i l'aire era tan sec i tan pur que gairebé no es tenia sensació de fred. A l'Ethan Frome li feia fins i tot l'efecte que l'atmosfera hi fos completament absent, com si entre la terra blanca de sota els seus peus i la volta metàl·lica que el cobria no s'interposés sinó la tenuïtat de l'èter. «És com ser en un recipient on s'ha fet el buit», va pensar. Quatre o cinc anys enrere havia estudiat un any en una escola tècnica de Worcester, i havia passat moltes estones feinejant al laboratori amb un professor de física molt deferent; i els records d'aquella vivència encara li venien al cap de tant en tant, en moments impensats, sorgint de sota les cabòries totalment diferents que el tenien ocupat des d'aleshores. La mort del pare, i els infortunis posteriors, havien posat fi prematurament als estudis de l'Ethan; però, encara que no havien durat prou temps perquè li fessin gaire servei, havien donat ales a la seva fantasia i li havien fet prendre consciència dels obscurs i magnets designis que s'amaguen darrere l'aparença trivial de les coses.

Mentre s'afanyava per sobre la neu, la percepció d'aquests designis va penetrar-li el pensament com una onada càlida, i es va confondre amb l'acolorament físic que li provocava el fet d'anar a un pas tan viu. A la sortida del poble es va aturar davant de la façana fosca de l'església. Va quedar-s'hi parat un moment, respirant de pressa i mirant a banda i banda del carrer, on no hi passava ni una ànima. La baixada del camí de Corbury, més enllà dels pins avets del jutge Varnum, era la pista de descens preferida de tot Starkfield, i, els vespres amb lluna, aquell racó de l'església ressonava fins tard amb els crits dels conductors dels trineus; aquella nit, però, no n'hi havia cap que enfosqués la blancor del llarg pendent. El silenci de mitjanit planava sobre el poble, i tota l'animació es concentrava darrere les finestres de l'església, d'on, a més dels amples feixos de llum groga, s'escapaven compassos de música de ball.

L'Ethan va donar la volta a l'edifici i va baixar pel coster en direcció a la porta de la cripta. Per mantenir-se apartat de la claror de dintre, que l'hauria delatat, va fer marrada trepitjant neu verge i es va anar acostant de mica en mica a la cantonada de la cripta que li quedava més lluny. Allà, emparat encara en la foscor, va avançar amb cautela fins a la finestra més pròxima, i, tirant enrere el cos esprimatxat, va estirar el coll per poder donar un cop d'ull a la sala.

Vista en aquelles condicions, des de la fosca absoluta i glacial on era l'Ethan, semblava que surés en un mar de calitja. Els reflectors metàl·lics dels llums de gas projectaven una claror crua sobre les parets emblanquinades, i semblava que els costats de ferro de l'estufa del fons de la sala bateguessin sota els embats d'un foc de volcà. La pista estava atapeïda de jovent. Al llarg de la paret lateral que mirava a la finestra hi havia una renglera de cadires plegables, d'on tot just ara s'aixecaven unes quantes senyores. La música s'havia acabat en aquell mateix moment, i els músics —un violinista, i la noia que tocava l'harmonium el diumenge— prenien alguna cosa a correuita en un angle de la taula plena de plates amb sobres de pastissos i gelats, parada dalt de la tarima del fons de la sala. Els assistents es disposaven a anar-se'n; però, quan tothom ja començava a encaminar-se cap al passadís on hi havia penjats els abrics i els xals, un noi de cabells negres i llisos va saltar al mig de la pista amb un moviment de cap que li va fer onejar el serrell i va picar de mans. La crida va tenir un efecte immediat. Els músics van córrer a agafar els instruments; els balladors —alguns dels quals ja s'havien abrigat per anar-se'n— van posar-se fent renglera a banda i banda de la sala; la gent gran que s'ho mirava va tornar-se a acomodar a la cadira; i el noi arrauxat, després de rondar amunt i avall entre la gent, va fer sortir una noia que ja s'havia posat al cap una mantellina de color de cirera, va conduir-la fins al fons de la pista i va fer-l'hi travessar giravoltant de punta a punta al trepidant compàs d'una contradansa.

El cor de l'Ethan batejava amb força. Havia estat buscant ansiosament amb els ulls aquella cara morena que s'amagava sota la mantellina de color de cirera, i el mortificava que un altre li hagués passat al davant. El conductor de la contradansa, que semblava ben bé que tingués sang irlandesa a les venes, ballava bé, i la noia es va encomanar del seu entusiasme. Mentre recorria la renglera, amb la seva figura gràcil passant d'un home a un altre fent giravolts més ràpids cada vegada, la mantellina li va saltar del cap i li va quedar sobre les espatlles; i l'Ethan, a cada giragonsa, li entreveia els llavis enriolats i desclousos, un floc de cabells negres sobre el front, i uns ulls negres que semblava que fossin els dos únics punts fixos de tot aquell remolí de perfils vertiginosos.

Els balladors anaven cada vegada més de pressa, i els músics, per no quedar enrere, baquetejaven els instruments tal com els joqueis fustiguen les muntures a la recta final; però al noi de la finestra li feia l'efecte que aquella contradansa no s'hagués d'acabar mai. De tant en tant feia anar els ulls de la cara de la noia a la de la seva parella, que, en l'èxtasi del ball, havia adoptat envers ella una actitud possessiva gairebé insolent. En Denis Eady era fill d'en Michael Eady, l'ambiciós adroguer irlandès, una persona d'un servilisme i una descaredura que havien donat a Starkfield una primera visió del que era la «picardia» en el ram del comerç, propietari d'una botiga nova d'obra vista que donava testimoni de l'èxit de la seva dedicació. Semblava que el fill seguiria els seus passos, i, de moment, aplicava la mateixa tàctica per seduir les noies casadores de Starkfield. Fins aleshores, l'Ethan Frome s'havia limitat a considerar-lo un infeliç; però ara s'estava començant a fer mereixedor d'un fart de garrotades. Semblava estrany que ella no se n'adonés, que fos capaç d'aixecar els ulls, encaterinada, cap a la cara d'ell, i es deixés tenir les mans agafades, sense donar mostra de sentir-se ofesa per la seva mirada o el seu contacte.

L'Ethan Frome tenia per costum anar a peu fins a Starkfield a buscar la Mattie Silver, la cosina de la seva dona, les rares nits que la celebració d'alguna festa la convencia per anar al poble. Era la seva dona qui havia suggerit, quan la noia va anar a viure amb ells, que no desaprofités aquelles ocasions. La Mattie Silver havia vingut de Stamford, i, quan es va instal·lar a casa de l'Ethan i la Zeena Frome per fer de minyona de la seva cosina, van creure que li aniria bé, ja que no rebia cap paga, no notar un canvi massa brusc entre la vida que havia portat fins aleshores i aquell aïllament en una casa de camp de Starkfield. Tot i això (cavil·lava l'Ethan amb sarcasme), era improbable que en aquells moments a la Zeena li hagués passat pel cap que la seva cosina s'ho podria arribar a passar tan bé.

Quan al principi la seva dona va proposar que donessin a la Mattie una nit lliure de tant en tant, ell va resistir-se interiorment a haver de fer dues milles de més a més fins al poble, i tornar, després d'haver-se passat el dia treballant a casa, però al cap de no gaire temps hauria desitjat que a Starkfield hi hagués hagut gresca cada nit.

Feia un any que la Mattie Silver vivia a casa seva, i, des de bon matí fins que es trobaven per sopar, tenia moltes ocasions de veure-la; però, dels moments que passaven junts, no n'hi havia cap que es pogués comparar a aquells en què, de bracet, ella apressant el seu pas lleuger per seguir el ritme de les seves gambades, tornaven de nit cap a casa a peu. Ella li havia caigut bé des del primer dia, quan va anar-la a rebre als Flats i ella li havia somrigut i l'havia saludat amb la mà des del tren, i havia dit «¿Oi que ets l'Ethan?» mentre saltava a baix amb els farcells i ell pensava, amb els ulls posats en la seva figura menuda: «No la veig gaire per fer de minyona, però almenys no és reganyosa.» Però la presència d'una persona plena de vida a casa seva no va ser tan sols com un foc que s'encén en una llar freda; aquella noia era molt més que l'ésser alegre i servicial que li havia semblat d'entrada. Tenia uns ulls que sabien mirar, i unes

orelles que sabien escoltar; podia ensenyar-li i explicar-li coses, i tenir el goig de sentir que tot el que li transmetia deixava re- verberacions i ecos prolongats que podia despertar a voluntat.

Era durant aquelles caminades nocturnes de tornada cap a casa que l'Ethan percebia amb més intensitat la tendresa d'aquella comunió. Sempre s'havia sentit més atret que els seus conveïns per les belleses de la natura. Els seus estudis inacabats havien polit aquesta sensibilitat, i, fins i tot en els moments més tristos de la seva vida, la terra i el cel li parlaven amb una persuasió profunda i poderosa. Fins aleshores, però, les emocions li havien quedat a dintre com un dolor somort, i revestien de tristesa les belleses que evocaven. Ni tan sols sabia si hi havia ningú més al món que sentís el mateix que ell sentia, o bé si era l'única víctima d'aquell lúgubre privilegi. Però ara va saber que hi havia almenys una altra ànima a qui també feia estremir la carícia del misteri; que al seu costat, sota el mateix sostre, compartint el pa i la sal, hi havia una persona a qui podia dir «Allò d'allà baix és Orió; aquella grossa de la dreta és Aldebaran, i aquell raïm de petites, com un eixam, són les Plèiades...», i que podia deixar-la extasiada davant un aflorament de granit que sorgís enmig del falguerar mentre li exposava la formidable història del temps de les glaciacions i dels llargs i incerts períodes posteriors. El fet que l'orgull de posseir aquests coneixements es confongués amb l'astorament de la Mattie davant del que li ensenyava no deixava de contribuir al plaer que n'obtenia. I també hi havia altres sensacions, menys definides però més delitoses, que els unien amb una esgarri- fança de joia muda: la rojor freda del sol ponent amagant-se a l'hivern darrere els serrats, la desfilada de les nuvolades per sobre del rostoll daurat dels vessants, o les ombres blau fosc dels avets sobre la neu tocada pel sol. Un dia que ella li va dir «Sembla que sigui pintat!», a l'Ethan li va semblar que l'art de definir no podia anar més enllà, i que per fi algú havia trobat les paraules que traduïen els seus sentiments més íntims...

Davant de l'església, a les fosques, aquests records van asaltar-lo amb la intensitat punyent de les coses fugisseres. Mentre contemplava com la Mattie giravoltava per la sala passant d'un ballador a un altre, va sobtar-li el fet d'haver arribat a creure que a ella li podia interessar la seva avorrida conversa. Per a ell, que no estava mai alegre si no era en presència seva, aquella alegria d'ella li semblava una prova evident d'indiferència. La mirada que dirigia a la seva parella era la mateixa que, quan el veia, li recordava sempre una finestra il·luminada per la posta de sol. Va arribar a descobrir-li un parell o tres de gestos que, ingènuament, havia cregut que reservava per a ell i prou: la manera que tenia de tirar el cap enrere quan una cosa li feia gràcia, com per paladejar la rialla abans d'esclatar a riure, i aquell lent caient d'ulls quan algun fet la captivava o la commovia.

Veure allò el va entristir, i aquella tristesa va despertar-li tots els recels. La seva dona no s'havia mostrat mai gelosa de la Mattie, però últimament es queixava cada vegada més de com es cuidava de la casa i s'ho feia venir bé per al·ludir a la seva incompetència sempre que podia. La Zeena havia estat tota la vida el que a Starkfield en deien «una persona malaltissa», i l'Ethan Frome havia de reconèixer que, si estava tan malalta com creia, li calia l'ajuda d'uns braços més forts que aquell tan lleu que descansava en el seu durant aquelles passejades nocturnes tornant cap a casa. La Mattie no tenia caràcter per portar el pòndol d'una casa, i tot aquell temps d'aprenentatge no havia servit gens per corregir-li el defecte. Ho aprenia tot de seguida, però era oblidadissa i distreta, i no es prenia les coses de debò. L'Ethan tenia la sospita que, si mai es casava amb un home que li agradés, aquest instint adormit se li despertaria, i els seus pastissos i les seves galetes serien l'admiració de tota la contrada; però l'economia domèstica, en abstracte, no l'interessava. Al començament era tan pocatraça que ell no podia evitar riure-se'n; però llavors ella també es

posava a riure, i allò encara els va unir més. Ell feia tot el fos al seu abast per secundar els seus esforços matussers: es llevava més d'hora del compte per encendre el foc de la cuina, hi portava llenya al vespre, i desatenia la serradora per poder-la ajudar en les feines de la casa durant el dia. El diumenge a la nit, fins i tot, baixava l'escala de puntetes per fregar la cuina quan totes dues ja se n'havien anat a dormir; la Zeena, un dia, l'havia enxampat a la manteguera, i s'havia allunyat sense dir res, amb una de les seves enigmàtiques mirades.

Últimament havia donat altres mostres de descontentament, igual d'intangibles però més preocupants encara. Un fred matí d'hivern, mentre ell es vestia mig a les fosques, a la claror d'una espelma que el corrent d'aire que venia de la finestra desballestada feia tremolar, va sentir que darrere seu ella deia, del llit estant, amb el seu rondineig monòton:

—El metge no vol que estigui sense ningú que em cuidi.

Ell s'havia cregut que dormia, i el so de la seva veu el va sobresaltar, encara que ella era donada a tenir inesperades explosions de loquacitat després de llargs períodes de silenci absolut.

Va girar-se cap a ella, i es va quedar mirant la imprecisa forma jacent que es dibuixava sota l'edredó de calicó, aquella cara angulosa a la qual la blancor del coixí donava un to grisenc.

—¿Algú que et cuidi? —va repetir ell.

—Bé dius que no podràs agafar una noia, quan la Mattie se'n vagi.

Ell va donar-li l'esquena una altra vegada, i, amb la navalla a la mà, va inclinar el cos endavant per veure's bé la galta al mirall tacat de sobre el rentamans.

—¿I per què se n'ha d'anar, la Mattie?

—El dia que es casi, vull dir —va dir la dona darrere seu, amb la seva veu cançonera.

—Ui, no se n'anirà pas mentre l'hagis de menester —li va replicar ell, mentre es passava la navalla amb força per la barbata.

—No voldria impedir de cap de les maneres que una pobra noia com la Mattie es casés amb un noi de tan bona família com en Denis Eady —va respondre la Zeena en to planyívol i humil.

L'Ethan, mirant-se fit a fit al mirall, va tirar el cap enrere per passar-se la navalla de l'orella a la barbata. Ho va fer amb mà ferma, però el gest era una excusa per no donar una resposta immediata.

—I el metge no vol que estigui sense ningú —va continuar dient la Zeena—. I volia que et parlés d'una noia que n'hi han donat referències, que podria venir...

L'Ethan va deixar la navalla i es va redreçar rient.

—¿I tot això per en Denis Eady? Així, no hi ha pressa per buscar cap noia!

—De totes maneres, m'agradaria que en parléssim —va dir la Zeena amb obstinació.

Ell va començar a vestir-se de pressa a les palpentes.

—Com vulguis. Però ara no tinc temps; ja vaig tard —li va respondre, acostant el seu vell rellotge de butxaca de plata a l'espelma.

La Zeena, acceptant aparentment allò com a resposta categòrica, es va quedar mirant en silenci com s'ajustava els elàstics a les espatlles i ficava els braços a les mànigues de la geca; però quan ja se n'anava cap a la porta li va dir, en un to brusc i mordaç:

—No m'estranya que ara vagis sempre tard, afaitant-te com t'afaites cada dia.

Aquella indirecta l'havia deixat més esglaiat que qualsevol vaga insinuació relativa a en Denis Eady. Era cert que, des del dia que la Mattie Silver havia arribat, havia contret l'habitud d'afaitar-se cada dia; però quan a l'hivern, de nit encara, saltava del llit conjugal al matí, sempre li havia semblat que la seva dona dormia, i, còndidament, havia cregut que ella no el trobaria canviat. Temps enrere hi havia hagut alguna vegada en

què l'havia preocupat una mica la manera com la Zenobia li havia deixat passar alguna cosa fent veure que no se n'adonava, i després, setmanes més tard, una frase deixada anar com aquell qui res li revelava que ella no havia deixat de prendre'n nota i de treure'n les seves conclusions. Últimament, però, no havia tingut ocasió d'ocupar el pensament en aquelles aprensions vagues. La Zeena i tot, abans una realitat opressiva, havia passat a ser una ombra insubstancial. Vivia pendent de la persona de la Mattie Silver, i ja no es podia imaginar la vida d'una altra manera. Però de cop, dret davant de l'església, veient com la Mattie giravoltava per la pista amb en Denis Eady, un tropell d'al·lusions i amenaces que havia menystingut fins aleshores va començar a enteranyinar-li el cervell...

“Si deixéssim d'intentar ser feliços,
ens ho passariem força bé.”

Edith Wharton

Ethan Frome és la història d'un amor prohibit, situada en un poble de Nova Anglaterra en un fred hivern de principis del segle XX. L'Ethan Frome és un pobre granger, atrapat en un matrimoni amb una esposa difícil, desconfiada i hipocondríaca, la Zeena. L'ambient claustrofòbic sembla trencar-se amb l'arribada de la jove Mattie, cosina de la Zeena, en qui l'Ethan veu la promesa d'una felicitat futura. Però la fatalitat del destí és molt més poderosa. Aquesta novel·la tràgica i brillantment construïda explora les emocions reprimides i les passions destructives d'uns personatges tan realistes com inquietants. Publicada el 1911, diferent tant en el to com en l'ambientació d'altres obres de Wharton, *Ethan Frome* ha esdevingut potser la seva novel·la més perdurable i la més llegida, i un dels exemples més reeixits del seu estil i de la seva sensibilitat.

Edith Wharton va ser la primera dona que va guanyar el premi Pulitzer, l'any 1921, amb la seva celebrada novel·la *L'edat de la innocència*, que ha estat també, com *Ethan Frome*, adaptada al cinema.

L'AVENC Literatures